

Åz erdészeti és faipari oktatás tíz éve

V Á R S Z E G I F E R E N C

A felszabadulás után erdõgazdálkodásunk nagy változáson ment keresztül, s ez ugyancsak változásokat igényelt az erdészeti és faipari oktatásban is. Az 1945—54-ig terjedõ idõszak lényegében véve útkeresés. Ez idõszakban mind a középkáderképzés, mind a szakmunkásképzés területén kísérletek folytak átmeneti tantervvel, megfelelõ típusú oktatás kialakítására.

Igy 1948-ban Erdészeti Gimnázium nyílt Esztergomban (4 éves idõtartám), majd 1950-ben Sopronba költözött és Erdészeti Technikum néven nyitotta meg kapuit. Az Erdészeti Technikum az 1952-ben ugyancsak Sopronban meginduló Erdõipari Technikum (4 éves képzési idõ) megalakulásakor Erdõgazdasági Technikumra változtatta nevét. Elõször 5 éves, majd 1953-tól ismét 4 éves az oktatási idõ. Az Erdõipari Technikum 1954-ben történõ megszûnése után ismét Erdészeti Technikummá alakul vissza. A volt Erdõipari Technikum hallgatóit is átvette és átmeneti tantervvel 1956-ban erdésztechnikusként bocsátotta ki õket.

Kísérletezés és útkeresés jellemezte ez idõszak alsófokú erdészsképzését is. 1948-tól sem Esztergomban, sem Ásotthalmán (Királyhalma) nem iskoláznak be a kétéves szakiskolába. 1950-ben az esztergomi Alerdész Szakiskola megszûnik, míg Ásotthalma az utolsó évfolyam kibocsátása után átalakul 10 hónapos Erdészsképzõ Iskolává 1949-ben erdészsképzõ iskolák nyílnak meg Szolnokon, Sopronban, Ikervár—Péterfán és rövid 2—3 éves mûködés után megszûnnek. 1952-ben már csak az Ásotthalmi Erdészsképzõ Szakiskola mûködik 1954-ig.

Hasonló útkeresés jellemzi az erdõgazdasági szakmunkásképzés elindítását is. E területen is 1948-ban történnek meg az oktatás kezdeti lépései.

Az idõ rendkívül sürget. Az erdõk állami tulajdonbavétele, a fokozottan a belterjes erdõgazdálkodás megszervezésének feladata sok szakembert és még több szakmunkást igényel. Ez teszi szükségessé az átmeneti idõszakban a tíz hónapos levelezõ erdészsképzés beindítását is. Szakemberképzésünk mai formájának kialakulása lényegében véve az 1954. évre tehetõ.

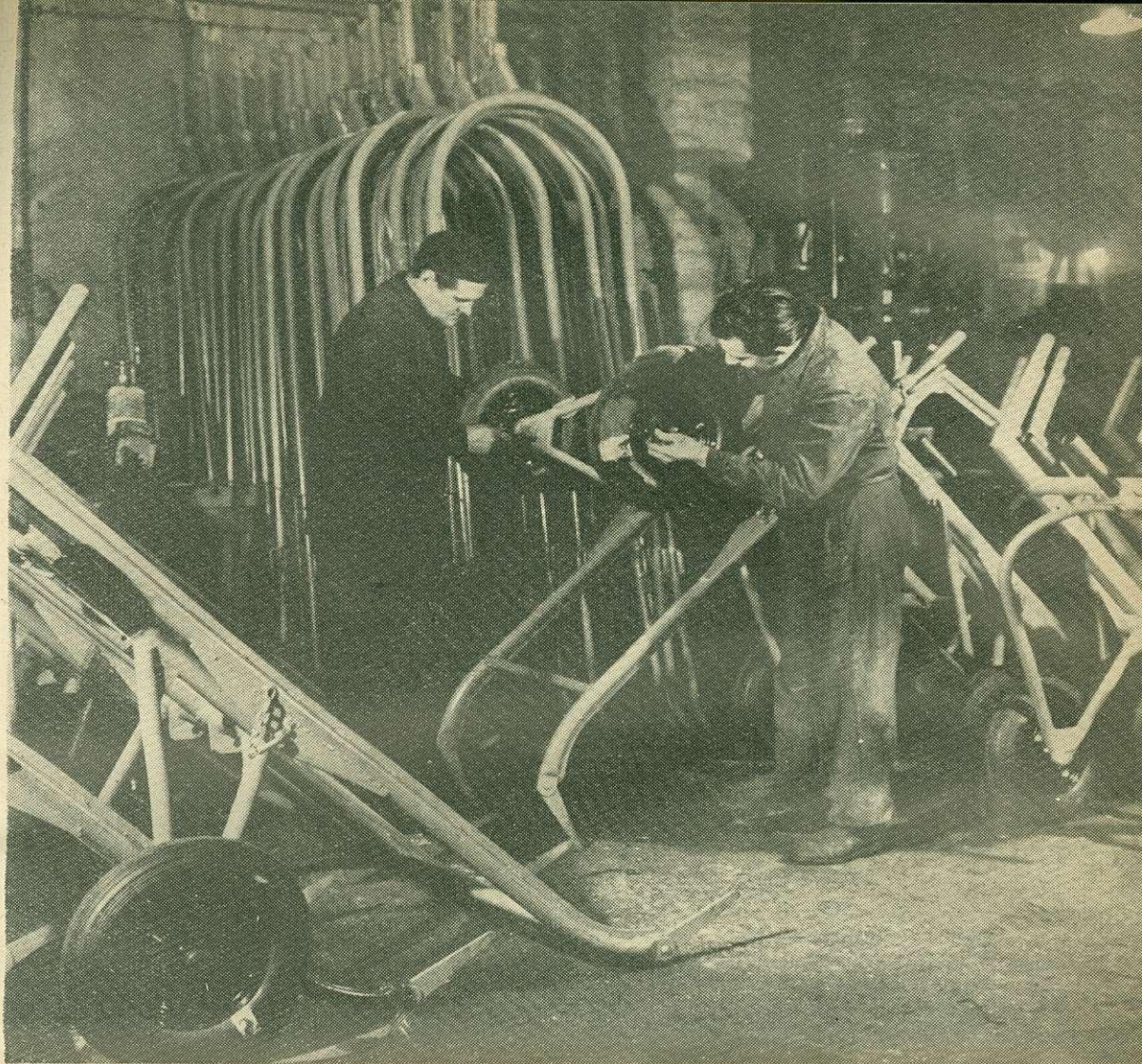
A képzés ma az alábbiak szerint tagozódik:

- erdõgazdasági szakmunkásképzés
- faipari szakmunkásképzés
- erdészsképzés
- erdésztechnikus képzés
- erdõmérnöki és faipari mérnök képzés

Erdõgazdasági szakmunkásképzés az 1948. évi kísérleti idõszaktól eltekintve szervezetten, mai formájában, 1959-ben indult meg Sárváron. A felnõttképzéssel veszi kezdetét, majd 1961-ben megindul a fiatalok képzése is. A felnõttképzés 2 éves, évenként 3—3 hónapos bentlakásos tanfolyami jelleggel történik. Az 1961 évben megindult tanulóképzés az erdõgazdasági szakmunkásgárda végleges kialakítását tüzi ki célul. A tanulókkal általános iskolai tanulmányaik elvégzése után tanulószerezõdést köt az erdõgazdaság, majd 1 éves gyakorlat után 2 éves oktatásban vesznek részt. 1963-ig évente 3 hónapos bentlakásos oktatás és 9 hónap gyakorlati foglalkoztatás keretében folyik a képzés, 1963/64. tanévtõl kezdõdõen a fiatalképzés színvonalának emelése érdekében a bentlakásos képzés idõtartamát évente 5 hónapra emeljük fel.

Ma három iskolában folyik erdõgazdasági szakmunkásképzés: Sárváron, Középrigócon és Szõcsénypusztán. Az évente kiképezhetõ létszám 680 fõ. Folyik még képzés kihelyezett osztályok keretében is, ezt a képzési formát azonban mielõbb meg kell szüntetni, mert általában nem vált be. Jelenleg erdõgazdaságainkban 1600 fõ szakmunkás dolgozik a levizsgáztatott mintegy 1800 fõbõl. Az iskolák 1964. január 1-tõl kezdõdõen az OEF felügyelete és irányítása alatt mûködnek.

Faipari szakmunkásképzés a Munkaügyi Minisztérium felügyelete alatt folyik, fiatalképzés nincs. A felnõttképzés munkaidõn túl, tanfolyamok keretében történik. Erdészeti faipar vonatkozásában a kérdés megoldatlan, különösen súlyos a fiatalképzés hiánya, mert a szakmunkás-utánpótlás kinevelése a faiparban évrõl évre elmarad. A felnõtt szakmunkásképzõ tanfolyamok beindítását az OEF engedélyezi a betérjesztett tematika alapján. Terv szerint 1290 fõt kell 1965-ig kiképezni. Ma kiképzett létszám 620 fõ, képzés alatt 220 fõ.

Erdészképzés. Az alsófokú erdészeti műszaki képzés az ásothalmi Erdészeti Szakiskolán folyik. Ez az iskolatípus lényegében véve mintegy utóda — új tartalommal — a volt 2 éves alerdész szakiskolának. A tanulmányi idő 2 év, évfolyamonként 40—40 hallgatóval, többéves erdőgazdasági gyakorlat kötelező. Az iskola 80 éves múltja tekint vissza s több mint 1800 tanulót bocsátott ki falai közül. 1945—1954 között 10 hónapos képzés folyt. 1954-ben a Földművelésügyi Minisztérium váratlanul megszüntette és csak 1958-ban nyitotta meg újra kapuit. Jelenleg is működik s az erdészet alsófokú káderszükségletét van hivatva biztosítani. Jövőjét illetően ma sok a nyitott kérdés. Az iskolareformról szóló 1961. évi III. tv. ugyanis oly változtatásokat tervez végrehajtani, amelyek keretébe ez az iskolatípus nem illik. Így meg kell találni e nagymúltú intézmény helyét, jövőbeni szerepét és működési feltételeit. Az iskola 1964. január óta az OEF irányítása és felügyelete alatt működik.

Erdésztechnikusképzés 1950-ben a soproni Erdészeti Technikum keretében indult meg. A megnyíló technikum átvette a megszűnő esztergomi Erdészeti Gimnázium I. és II. o. növendékeit is. 1952-ben a debreceni Mezőgazdasági Technikum keretében külön tagozatként erdészeti technikumai oktatás is megindult. Ez 1955-ben Szegedre települt és Erdészeti Technikumként folytatja működését. Az erdésztechnikusképzést hazánkban e két intézmény szolgálja ma is. Évente a 3 osztályba 120 hallgató felvé-

tele történik ma is. A tanulmányi idő 4 év, előzetesen 1 év szakmai előgyakorlat kötelező. A technikumokon nappali és levelezőtagozatú oktatás folyik. Az iskola feladata elsősorban kerületvezetői munkakör betöltésére alkalmas közép-kaderek nevelése.

Igen sok szó elhangzott már arról, hogy ezt a célt sikerült-e elérni? Kétségtelen az, hogy jól képzett, kulturált fiatalok kerülnek erdőgazdaságainkba a technikumokról. Többségük megállta és megállja helyét az életben is. Hogy vannak közöttük is pályatévésztettek, olyanok, akik csalódást okoznak, az természetes. Mégis azt kell megállapítani, hogy a technikumok betöltik feladatukat és jó szakembereket adnak az erdőgazdálkodásnak. Külön kell kiemelni a technikumok levelezőoktatás jelentőségét. 1952-ben indult meg a fejlődésére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy ma már közel 1000 hallgató folytat tanulmányokat levelező úton. Levelezőhallgatóink jelentős hányada az alsóbb erdészeti képesítés megszerzése után folytatta tanulmányait magasabb képesítés megszerzése érdekében. De igen jelentős számban szereznek technikumok képzettséget kiváló szakmunkások és erdészeti dolgozók, akik ma nagyobb tudással tarsolyukban szolgálják a szocialista erdészet felépítését. Ma már a két erdészeti technikum külön levelező-tagozattal rendelkezik és évről-évre az a törekvés, hogy a levelezőoktatás színvonalának emelését helyes szervezési és oktatási módszerekkel megvalósítsák.

E két iskola az FM Szakoktatási és Kísérletügyi Főigazgatóságának felügyelete alatt áll.

Egyetemi oktatás 1952. óta az önálló Erdőmérnöki Főiskolán folyt, ez 1962-ben Erdészeti és Faipari Egyetemmé alakult át.

Az Egyetem feladata kommunista világnézetű erdőmérnökök és faipari mérnökök képzése. E cél érdekében alakította tantervét is, mely igen sok változáson keresztül jutott el mai formájáig. A felszabadulás után a hallgatói létszám évről-évre növekedett és jelenleg mintegy 700 hallgatója van az egyetemnek. Az erdőmérnök-képzés mellett 1957-ben megindul a faipari mérnök-képzés is, melyet a magyar faiparban a felszabadulás után jelentkező nagyfokú szakemberhiány tesz szükségessé. Az oktatás nappali és levelezőtagozat (1952) keretében folyik. Oktatási idő 5 év, illetve levelezőtagozaton 6 év. Az irányító és felügyeleti szerv az FM Szakoktatási és Kísérletügyi Főigazgatósága.

Az erdészeti szakoktatás a tíz év alatt láthatóan nagy utat tett meg. Ez a fejlődés nem áll meg. Az iskolareformról szóló 1961. évi III. tv., s emellett az élet a problémák egész sorát veti fel. Míg a felsőoktatás (egyetem) vonatkozásában viszonylag gyors a reformtörvény alapján az átalakulás, amely elsősorban tantárgyi vonatkozású, sokkal több a nyitott kérdés az alsó és középfokú erdészeti oktatásban.

A közeljövőben megoldandó feladatok közül csak néhányat szeretnék megemlíteni. Állandóan felvetődő probléma a középfokú technikumok megszűnése és a felsőfokú technikumok megalakulása. Lesz-e, kell-e felsőfokú technikum? Szorosan e kérdéssel függ össze az Erdészeti Szakközépiskola és az ásothalmi Erdészeti Szakiskola kérdése, tanterve stb. Az erdészeti faipari középkader-szükséglet kinevelése megoldatlan. Az erdészeti faipari üzemeknek megfelelő faipari technikusképzése nincs. A képzés megindítása alapján összefügg a felsőfokú technikum kérdésével.

Mielőbb fel kell mérni távlati vonatkozásban a szakemberszükségletet s annak megfelelően kell szabályozni az egyetemre — technikumokra felveendő létszámot nappali és levelező tagozaton egyaránt. Rendezni kell az FM Szakoktatási és Kísérletügyi Főigazgatóságával egyetértésben az ún. „szakmai felügyelet” fogalmát, ezzel kapcsolatban az OEF-re háruló kötelezettségeket és jogokat.

Összefoglalva: a tíz év alatt az erdészeti szakoktatás hatalmas fejlődésen ment keresztül. A változások eredményeként kialakult a szocialista erdőgazdálkodásnak megfelelő oktatási rendszer. A fejlődés azonban állandó! Szükséges az 1961. évi III. tv. célkitűzéseinek figyelembevételével felülvizsgálat tárgyává tenni a jelenlegi oktatási formát és a felvetődő kérdésekben mielőbb állást foglalni a jövő erdészeti oktatását illetően. Nem szabad bevárni azt az időpontot, amíg a megoldatlan problémák akadályozó tényezővé válnak. Csak ez lehet az út a további fejlődés felé.